

Ewidencja licencji na oprogramowanie w SIST
krótki przewodnik

Spis treści

Najważniejsze informacje.....	3
Dokumentacja licencyjna	3
Zalecenia o skanowaniu i przechowywaniu dokumentacji	4
Lista (ewidencja) posiadanego oprogramowania	4
Zalety systemu ewidencyjnego	4
Zarządzanie licencjami (nabywanie, wdrażanie, uzupełnianie, utrzymywanie i wycofywanie).....	5
Wykorzystanie wiedzy o posiadanych licencjach	5
Kontrola zgodności	7
SIST jako elementarny system ewidencyjny.....	7
Grupy licencji	7
Analityka licencji.....	7
Okresy ważności	8
Importowanie danych	8
Posługiwanie się raportami	8
Kontakt	8

Najważniejsze informacje

Wiedza o posiadanym i wykorzystywanym w jednostce oprogramowaniu jest niezbędna do podejmowania decyzji związanych z funkcjonowaniem infrastruktury informatycznej. Analiza informacji o oprogramowaniu pozwala na:

- kontrolę kosztów i analizę ryzyk,
- optymalizację wykorzystania oprogramowania,
- racjonalne zarządzanie infrastrukturą.

Część licencyjna SIST została zaprojektowana w taki sposób, aby:

- umożliwić szybkie i łatwe zebranie informacji o posiadanym oprogramowaniu,
- ułatwić dodawanie i modyfikowanie informacji,
- udostępnić podstawowe dane analityczne.

Dzięki takiemu podejściu SIST stanowi podstawowe, proste w obsłudze narzędzie, dzięki któremu można gromadzić i analizować dane o posiadanych przez jednostkę licencjach na oprogramowanie.

Dokumentacja licencyjna

Zarządzanie licencjami na oprogramowanie jest szczegółowo zdefiniowane i opisane przez normę ISO 19770. W praktyce przedsiębiorstw do zarządzania licencjami wykorzystuje się systemy klasy AMS (Asset Management System) nazywane systemami gospodarki własnej oraz systemami zarządzania środkami trwałymi z rozbudowaną (uzupełnioną) funkcjonalnością licencyjną. Przechowuje się w nich zeskanowane materiały licencyjne: umowy, certyfikaty, poświadczenia, przekazania, faktury (o ile nie są automatycznie połączone z systemami księgowymi).

Materiały te są odpowiednio opisane przy pomocy formatek, dzięki czemu dane są przygotowane do przeszukiwania, analiz, tworzenia list posiadanego oprogramowania oraz zarządzania licencjami (np. przypisywania do pracowników, urządzeń systemów). W pełnej funkcjonalności dane o posiadanych licencjach są połączone z danymi o licencjach wykorzystywanych pochodzących z systemów monitorujących infrastrukturę informatyczną.

Zaleca się, aby wszystkie licencje na oprogramowanie, które są wykorzystywane w jednostce były ewidencjonowane.

Podstawowym zadaniem SIST jest zebranie list posiadanego oprogramowania, które znajdują się w jednostkach administracji. Dodatkowo jednak SIST może pełnić funkcję podstawowego, elementarnego systemu ewidencyjnego. Dzięki zastosowaniu SIST w tej roli będzie możliwa:

- konsolidacja archiwów podręcznych,
- niezależność dostępności danych od zmian organizacyjnych,
- składowanie danych w bezpiecznym i zawsze dostępnym miejscu,
- prostota obsługi i łatwość raportowania,
- wewnętrzne przypisanie licencji (system, lokalizacja, organizacja),
- kontrola terminów ważności licencji/maintenance,
- realizacja wsparcia merytorycznego ze strony Ministerstwa Cyfryzacji.

Zalecenia o skanowaniu i przechowywaniu dokumentacji

W domyśle przyjęto, że listy oprogramowania wprowadzone do SIST zostały stworzone na podstawie dokumentacji związanej z pozyskaniem licencji. Dobrą praktyką oraz zaleceniem jest, aby dokumenty takie były skanowane i przechowywane w repozytorium licencyjnym (którym w najprostszym przypadku może być zestaw katalogów na dysku sieciowym). Taka praktyka stanowi ogromne ułatwienie w przypadku sprawdzenia kompletności oprogramowania, zakupów, przekazania, modyfikacji oraz innych sytuacji opisanych poniżej.

Lista (ewidencja) posiadanego oprogramowania

Licencje na oprogramowanie są środkiem trwałym: specyficznym, bo stanowiącym element majątku ale także zestaw obowiązków i ograniczeń w zakresie wykorzystywania oprogramowania. W związku z tym każda jednostka administracji powinna posiadać zestawienie (listę, ewidencję) posiadanych licencji.

Zalety systemu ewidencyjnego

Nawet najprostszy system ewidencyjny jest w stanie dostarczyć wartościowych informacji, które będą pomocne w wielu obszarach, gdzie podejmowane są decyzje. Poniżej zestawione i krótko opisane są przykładowe zagadnienia, w obrębie których wiedza o posiadanych licencjach jest niezbędna i wartościowa.

Zarządzanie licencjami (nabywanie, wdrażanie, uzupełnianie, utrzymywanie i wycofywanie)

W czasie planowania zakupu oprogramowania do nowych systemów należy uwzględnić oprogramowanie już posiadane: jego ilość, poziom cenowy, sposób zakupu (rodzaj umowy), doświadczenia związane ze wsparciem i raportowaniem, ukryte koszty oraz możliwość ponownego wykorzystania.

Ewidencja zakupionego oprogramowania stanowi podstawę do jego wdrożenia: ilości, typu, sposobu zainstalowania i wykorzystania.

Jeżeli z innych systemów są dostępne informacje o ilości i sposobie wykorzystywanego oprogramowania system ewidencji posiadanych licencji pozwala oszacować ewentualne braki.

Utrzymanie oprogramowania wiąże się najczęściej posiadaniem wykupionego wsparcia producenta (maintenance, Software Assurance), ewidencja pozwala na dopilnowanie dat, kiedy takie wsparcie wygasa, oraz czy do wszystkich wymaganych licencji jest wykupione.

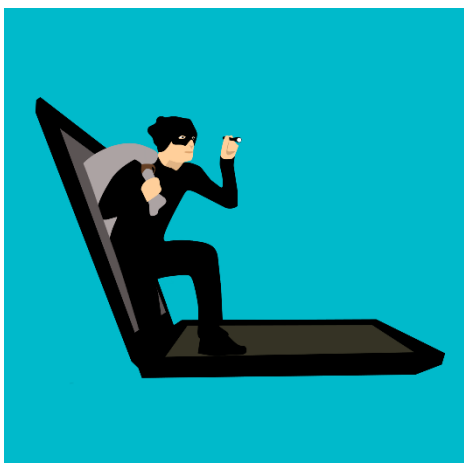
Jeżeli system jest wycofywany z eksploatacji wchodzące w jego skład licencje na oprogramowanie często mogą być wykorzystane w innym systemie.

Wykorzystanie wiedzy o posiadanych licencjach

Migracje systemów

W czasie planowania migracji systemów (do innej wersji, produktu, technologii, rodzaju usługi) sprawdzenie ilości licencji wykorzystywanych w systemie obecnie jest jednym z najważniejszych początkowych działań. Na jego podstawie określa się wymagania dotyczące środowiska docelowego oraz dokonuje wyceny.

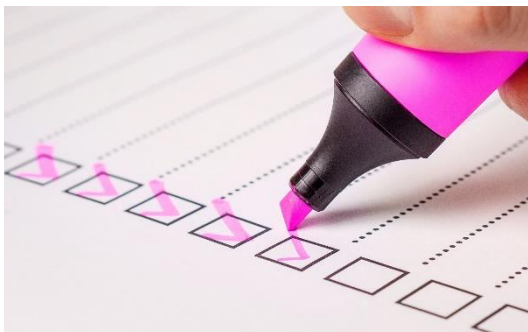
Cyberbezpieczeństwo

Do oceny poziomu cyberbezpieczeństwa oraz wprowadzenia i realizowania związanych z tym zagadnieniem polityk wiedza o posiadanym i wykorzystywanym oprogramowaniu ma charakter krytyczny.

Pozwala nie tylko ocenić jakie oprogramowanie i w jaki sposób jest do jednostki wprowadzane i w niej zarządzane, ale również jakie oprogramowanie jest używane do ochrony działań osób, zasobów, pomieszczeń i systemów komputerowych.

Optymalizacja wykorzystania serwerów

Zastosowanie wirtualizacji środowisk serwerowych wprowadza wysoki stopień komplikacji metod licencjonowanie oprogramowania. Dokładna analiza przeprowadzona w oparciu o wiedzę o posiadanych licencjach pozwala na takie skonfigurowanie serwerów aby koszt ich eksploatacji był możliwie jak najniższy.

Optymalizacja infrastruktury

Zebranie kompletu informacji o posiadanej infrastrukturze (w tym o posiadanych licencjach) pozwala na zaplanowanie jej optymalizacji: przygotowanie nowych konfiguracji i polityk, dzięki którym osiągnięta zostanie wymagana wydajność i funkcjonalność a z drugiej strony koszt jej utrzymania będzie możliwie najniższy.

Właściwe wykorzystanie licencji w środowiskach programistycznych i testowych

Gromadzenie wiedzy o posiadanych licencjach pozwala na identyfikację środowisk programistycznych i testowych. Dzięki temu można dopilnować aby środowiska te zostały wyposażone w odpowiednie licencje, z reguły znacznie tańsze niż licencje dla środowisk produkcyjnych.

Kontrola zgodności

Kontrola zgodności, zwana również audytem legalności oprogramowania może zostać przeprowadzona jako kontrola wewnętrzna (własnymi lub wynajętymi zasobami) lub zewnętrzna (na żądanie producenta oprogramowania lub jednostki nadrzędnej). W czasie takiej kontroli niezbędne jest zebranie dokumentacji licencyjnej, danych o konfiguracji infrastruktury oraz danych o zainstalowanym i wykorzystywanym oprogramowaniu.

Komplet tych informacji stanowi podstawę do oceny, czy wykorzystywane oprogramowanie ma pokrycie w zakupionych licencjach. W kontekście kontroli zgodności dane wprowadzone do SIST stanowią podstawową pomoc: pozwalają wstępnie ocenić skalę infrastruktury, rodzaj i ilość oprogramowania oraz jego umiejscowienie i sposób wykorzystania.

SIST jako elementarny system ewidencyjny

Interfejs użytkownika SIST został tak skonstruowany, aby łatwo było:

- wprowadzić pojedyncze licencje przy pomocy formatki,
- wprowadzić posiadane arkusze z zestawieniami licencji przy pomocy importu.

Każda z licencji może być w SIST opisana wieloma parametrami. System został tak zaprojektowany, że jeżeli dana jednostka używa własnych rodzajów parametrów mogą one zostać w systemie zachowane. W szczególności należy zwrócić uwagę na dwie grupy parametrów: **Grupy licencji** i **Analityka licencji**.

Grupy licencji

- Typ przypisania licencji
- Nazwa grupy licencji

Parametry te są najważniejsze z punktu widzenia zarządzania licencjami w jednostce. Ich wykorzystanie polega na przypisaniu grup licencji z uwzględnieniem sposobu funkcjonowania jednostki. Licencje mogą zostać przypisane do danego systemu komputerowego, rejestru, lokalizacji, typu wykorzystania lub w inny sposób. Dzięki takiemu przypisaniu uzyskujemy możliwość dokładnej analizy i kontroli wykorzystania licencji, poziomu ich wdrożenia, aktywnego czasu wsparcia. SIST umożliwia użycie dowolnych kategorii grupowania licencji oraz stosowania używanych dotychczas nazw grup.

Analityka licencji

- Grupa oprogramowania
- Sposób licencjonowania
- Typ licencji

W zestawieniach licencyjnych zazwyczaj przechowujemy metryki charakterystyczne dla danej licencji, najczęściej określone przez producenta licencji. W obszarze tym nie dopracowano się branżowych standardów: każdy z producentów używa własnych metryk, które dodatkowo podlegają okresowym

zmianom i rozszerzeniom. Przy wprowadzaniu tych danych należy przyjąć metryki stosowane dotychczas (jak wskazuje praktyka będą one w większości oparte na metrykach stosowanych przez producentów oprogramowania).

Okresy ważności

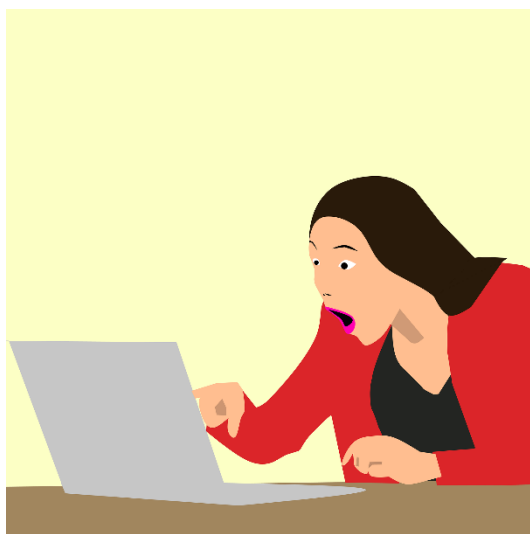
Wprowadzenie okresu ważności licencji, a w szczególności ich wsparcia technicznego ze strony producenta (maintenance, Software Assurance, itp.) pozwala na łatwą analizę aktualności licencji i podejmowanie w odpowiednim czasie decyzji o ich wycofaniu lub przedłużeniu.

Importowanie danych

Importowanie danych polega na eksporcie danych już istniejących (lub pustego arkusza, jeżeli żadne dane nie są jeszcze wprowadzone), uzupełnienie/korektę danych w arkuszu Excel i import zmodyfikowanych danych do systemu.

Posługiwanie się raportami

Raporty wyeksportowane z systemu najwygodniej jest analizować przy pomocy tabeli przestawnej.

Kontakt

W razie pytań, wątpliwości, uwag prosimy kontaktować się drogą e-mailową z zespołem utrzymania systemu SIST za pośrednictwem formularza „Kontakt”.